

การใช้เรื่องรักร่วมเพศในวรรณกรรมไทยก่อนยุคนวนิยาย-พ.ศ. 2525

เนื่องจากเรื่องรักร่วมเพศยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างเปิดเผย แม้ในสังคมปัจจุบันจะเปิดโอกาสให้คนรักร่วมเพศมีสถานภาพในสังคมดีขึ้น เมื่อเทียบกับอดีต แต่ยังมีอาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่ถูกคนเปิดใจกว้างให้ยอมรับว่าเป็นเรื่องปกติได้ ดังนั้น เรื่องดังกล่าวจึงปรากฏในวรรณกรรมเป็นส่วนน้อย การนำเรื่องรักร่วมเพศมาใช้ในวรรณกรรมไทย อาจแบ่งได้เป็น 3 ระยะเวลาหนึ่ง ในช่วงวรรณกรรมยุคก่อนนวนิยาย ส่องยุคนวนิยายไทยก่อน พ.ศ. 2516 และสำมยุคนวนิยายไทย พ.ศ. 2516-พ.ศ. 2525 โดยเนื้อแท้แล้ว การแบ่งยุคของวรรณกรรมเป็นเรื่องที่ทำได้ลำบากยิ่ง เพราะวรรณกรรมนั้นไม่ขึ้นกับเวลา แต่การแบ่งครั้งนี้ได้ยึดถือการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญอันส่งผลถึงวงวรรณกรรม กล่าวคือ การกำเนิดนวนิยายนั้นเท่ากับว่าเป็นการเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ให้กับวงวรรณกรรมไทยจากกรุปร้อยกรองมาสู่ร้อยแก้ว และภายหลังเหตุการณ์ครั้งสำคัญคือวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ทิศทางของนวนิยายไทยเริ่มหันเหมาสู่ "ความจริง" มากยิ่งขึ้น ดังนั้น การแบ่งตามเวลาดังกล่าวจึงพอจะทำให้เห็นแนวทางลักษณะการนำเรื่องรักร่วมเพศมาใช้ของนักประพันธ์ ซึ่งต่างนำมาใช้ผิดแผกกัน อันช่วยทำให้มองเห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งส่งผลกระทบถึงทัศนคติของสมาชิกในสังคมแต่ละสมัยที่มีต่อกลุ่มคนรักร่วมเพศ และผู้ประพันธ์ได้เป็นผู้สะท้อนความเปลี่ยนแปลงนั้นออกมาอย่างชัดเจน

4.1 การใช้เรื่องรักร่วมเพศในวรรณกรรมก่อนยุคนวนิยาย

ในสมัยที่วรรณคดีไทยนิยมแต่งเป็นร้อยกรองนั้น มีการนำเรื่องรักร่วมเพศไปกล่าวถึงในเรื่องเป็นจำนวนน้อย ทั้งนี้ไม่เพียงเพราะเป็นเรื่องที่เสื่อมเสียสำหรับคนสมัยนั้นเท่านั้น

แต่เนื่องจากในอดีต วงวรรณกรรมไทยยังจำกัดอยู่ในแวดวงของชนชั้นสูงของคนในรั้วในวัง บรรดาข้าราชการสำนักทั้งหลายที่มีความรู้สูง กวีหลายคนต่างสร้างสรรคงานเพื่อพระมหากษัตริย์โดยตรง เนื้อเรื่องที่นำมาเขียนก็อยู่ในวงแคบ ไม่มีการเล่นอภินิหารในชีวิตจริงหรือแต่งเพื่อให้ลึกลับ เพราะผู้แต่งต้องการเน้นในด้านศิลปะการแต่งมากกว่าเนื้อเรื่อง¹ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ แสดงความเห็นต่อเนื้อเรื่องของวรรณคดีไทยรุ่นเก่าว่า นิยมเนื้อเรื่องที่โลดโผน ไม่นิยมเนื้อเรื่องที่แสดงถึงชีวิตธรรมดา² ส่วนใหญ่เป็นเรื่องรัก เรื่องรบและคำสอน³ ดังนั้น การนำเรื่องรักร่วมเพศไม่ว่าของชายหรือหญิงมาแต่งเป็นเรื่องราวจึงมิใช่จุดหมายของกวี ประกอบกับกวีต้องอาศัยผู้อุปถัมภ์ เนื่องจากการอ่านและเขียนเป็นอภิสิทธิ์ของชนชั้นที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจที่มั่นคงและมีเวลาว่างมากพอหรือมีความสามารถเป็นพิเศษในการอ่านเขียนหนังสือ⁴ สภาสังคมและเศรษฐกิจจึงมีส่วนกำหนดการแต่งวรรณกรรมในสมัยก่อนอย่างยิ่ง ดังนั้น ในวรรณกรรมสมัยสุโขทัยและสมัยอยุธยาจึงไม่ปรากฏเรื่องรักร่วมเพศในวรรณกรรมด้วยเหตุผลดังกล่าวเบื้องต้น

¹ ภูหลาย มีลิกะมาลี, "ลักษณะของวรรณคดีไทย," ใน วรรณกรรมไทย, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518), หน้า 194.

² ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "ความคลี่คลายของวรรณคดีไทย" ใน วิเคราะห์ร่ววรรณคดีไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2522), หน้า 103.

³ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "หัวใจของวรรณคดีไทย" ใน วรรณคดี (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2520), หน้า 65.

⁴ เกลาลี เวงค์, "ความรู้ถึงฐานะของตนเองและบทบาทของกวีไทยสมัยเก่า" ใน เยอรมันมองไทย (กรุงเทพฯ : คีทิตส์สยาม จำกัด, 2520), หน้า 264.

อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมกับสังคมนั้นย่อมมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างมิอาจหลีกเลี่ยง
เมื่อวรรณกรรมส่วนใหญ่เกิดจากในชั่ววูบ และในวูบนั้น เรื่อง เล่นเพื่อนก็มีปรากฏอยู่เป็นที่รู้จักกัน
ของชาววัง เรื่องรักร่วมเพศในวรรณกรรมจึงพอมีปรากฏให้เห็นในช่วง วรรณกรรมสมัยต้น
รัตนโกสินทร์ คือในเรื่อง พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ และเรื่อง หม่อมเปิดสวรรค์ ของคุณสุวรรณ

เมื่อพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ พบว่าสุนทรภู่ใช้ เรื่องรักร่วมเพศเป็น
เพียงฉากประกอบเล็ก ๆ ในเรื่อง มิได้มีจุดประสงค์จะกล่าวถึงโดยตรง หรือให้ความสำคัญ
เป็นพิเศษแต่อย่างใด สุนทรภู่นำพฤติกรรมเล่น เพื่อนนั้นมาแต่ง เป็นลักษณะความประพฤติดของ
นางสนมกำนัลเมืองรมจักร โดยบรรยายว่า

“ฝ่ายห้ามแหนเล่นสนมเมืองรมจักร	แต่ล้วนนักร้อง เพื่อนเหมือนกันหมด
ด้วยเมื่ออยู่บุรีรัมย์ย์ล	เพราะท้าวทศวงศ์ดำไม่ว่าไร
จนเคยเล่นเป็นธรรม นิยมนางรมจักร	ทั้งร่วมรักร่วมชีวิตพิสมัย
กลางคืนเที่ยวเที่ยว เพื่อนออกเกลื่อนไป	เป็นหัวไม้อู้หญิงลอบกึ่งกัน
เห็นล่าวล่าวชาวเมืองการเวก	ก็เยี่ยมเอกต้องใจจนไม่ฝัน
แก้งพูดพลอดทอสนิทเข้าติดพิ	ทำเฮงฮันชักชวนให้ยวนใจ
พวกพาราการเวกไม่รู้เล่น	คิดว่าเข่นชื่อตรงไม่ล่งไสย
ต่อถูกลูบลูบต้องทำนองใน	จึงติดใจไม่หมายให้ชายเขย
หนุ่มหนุ่มเที่ยวเบียดบิตไม่คิดคบ	เหตุเพราะสลับเฮงเพื่อนจึงเขื่อนเฉย
แต่เมืองเราชาวบุรีนี้ไม่เคย	อย่าหลงเลยเล่นเพื่อนไม่เหมือนจริง
อันรมจักรนักรากับการเวก	อภิเชกเล่นหาประสาหญิง
ออกอ้ออึงหึงลัหวงเพราะข่างฮิง	ถึงลอบกึ่งทุบตีเพราะที่รักฯ” ¹

สุนทรภู่มิได้แสดงทัศนคติต่อเรื่องนี้อย่างจริงจัง แต่น่ามากล่าวถึงเพราะเป็นเรื่อง
ที่มีอยู่ในสังคม จึงนำมาประกอบเป็นฉากหนึ่งของเรื่องที่ไม่มีส่วนสำคัญต่อโครงเรื่องใหญ่
แต่อย่างใด ลักษณะการเขียนเป็นไปอย่างไม่ตั้งใจ กล่าวคือนำสิ่งที่พบเห็นมาเขียนถึง
มากกว่าจะเป็นลักษณะที่ผู้ประพันธ์คิดว่าเป็นปัญหาของสังคมหรือเป็นเรื่องเสียหายจนต้องนำ

¹ สุนทรภู่, พระอภัยมณี. พิมพ์ครั้งที่สอง (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2505)

มาวิจารณ์ อาจจะถูกกล่าวได้ว่า สังคมสิ่งผลกระทบถึงผู้ประพันธ์ แต่ผลกระทบนั้นมิได้ทำให้ผู้ประพันธ์เกิดปฏิกิริยาจนสิ่งผลในทางบวกหรือลบกลับมาสู่สังคม

สำหรับเรื่องหม่อมเปิดสวรรค์ของคุณสุวรรณนั้น แม้จะเป็นการนำเรื่อง เล่นเพื่อนมาเขียนถึงโดยตรง แต่สามารถมองเห็นเจตนาของกวีได้ว่ามีจุดประสงค์เพื่อล้อเลียนเพื่อนชาววังด้วยกัน โดยต่างจากเรื่องจริง นายหริต เรื่องฤทธิ์ เปรียญ อธิบายไว้ว่า "ผู้แต่งหม่อมเปิดสวรรค์เป็นพวกนางใน เขียวช้ำอยู่ในราชสำนัก แต่งเพลงยาวนี้เพื่อจะขับหม่อมเปิด ซึ่งชอบเล่นเพื่อนเป็นเรื่องสนุกกันในหมู่ช่างในด้วยได้ยินเสียง เกรง ครั้นอยู่ในและนอกราชสำนัก" ผู้แต่งแต่งด้วยอารมณ์สนุก¹

เรื่องหม่อมเปิดสวรรค์เป็นเรื่องของหม่อมสุดกับหม่อมช้ำ หม่อมสุดเป็นหม่อมห้ามในกรมพระราชวังบวรมหาดคีติพลเสฟ เมื่อกรมพระราชวังบวรฯ สวรรคต ก็ลงมารับราชการในพระบรมมหาราชวัง ประลาที่พระตำหนักกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ หม่อมสุดมีอีกชื่อว่า "คุณโม่้ง" ชื่อนี้ได้มาจากพฤติกรรมเล่นเพื่อนของหม่อมสุดเอง ตั้งความในเนื้อเรื่องกล่าวถึงที่มาของชื่อว่า หม่อมสุดเป็นมูรัหน้าสิอดิ สิ่งมีหน้าที่อ่านหนังสือถวาย คินหนึ่งสำคัญว่าบรรทมหลับ จึงดับเทียนเอาผ้าคลุมโปงกอดฐหม่อมช้ำ

"ครั้นพระองค์ทรงพลิกพระกายกลับ

หมายว่าพระบรรทมหลับละนิดหนึ่ง

ก็ลมจิตคิดไว้ใจประวิง

ก็คลานชิงกันขยับดับเทียนชัย

.....

กระชูปกระชูปมกายอยู่ปลายพระบาท

อตุลุดอตุลุดท่าอาจโถง

¹หริต เรื่องฤทธิ์, "อธิบายเพลงยาวเรื่องหม่อมเปิดสวรรค์," กลอนเพลงยาวเรื่องหม่อมเปิดสวรรค์ใน บทละครเรื่องพระมะเหลเถไถและอื่น ๆ (พระนคร : ศิลปาบรรณาการ, 2511), หน้า 67.

เอาเพลาะหอมกรอมหุ้มกันคลุมโปง

สิงตรัสเรียกคุณโหม่งแต่นั้นมา..."¹

พฤติกรรมของทั้งสองคงเป็นที่รู้โดยทั่วไป และเป็นเหตุให้ถูกล้อเลียนอยู่เนือง ๆ ดังเพลงยาว
กล่าวไว้

"หม่อมเปิดชอกข้าค่าเสภา

อดลู่ดูหน้าใครไม่ได้...

.....

แกล้งพูดเสียดเอาว่า เกสียดตาแจ้งบ้า

เผ่าชบว่าเรื่องเราร่าไปได้

ไม่รู้แล้วรู้รอดล่อพิไร

เผ่าค้อนขอดแคะไค้เส็บใจจริง..."²

การนำเรื่อง "เส้นเพื่อน" มาไว้ในเรื่อง หม่อมเปิดสวรรค์ มีลักษณะคล้ายคลึงกับเรื่อง พระอภัยมณี ของสุนทรภู่ในแง่สังคมให้อิทธิพลแก่ผู้แต่ง โดยที่ผู้แต่งคือคุณสุวรรณ มิได้แสดงทัศนคติในเรื่องนี้เป็นการส่วนตัว มิใช่เพราะเห็นเรื่องรักร่วมเพศเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาเขียนถึง แต่เขียนจากสิ่งที่เห็นอยู่ โดยเฉพาะเมื่อตั้งใจล้อเลียน พฤติกรรมที่เขียนถึงจึงล้วนแต่มีลักษณะน่าขบขัน และเมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องโดยละเอียด พบว่าจุดประสงค์แท้จริงของคุณสุวรรณในการแต่งคือต้องการล้อเลียนหม่อมช่าโดยตรง และบังเอิญหม่อมช่ามีพฤติกรรมเล่นเพื่อน เรื่องนี้จึงถูกนำมาอ้างถึงเพื่อให้เรื่องน่าขบขันยิ่งขึ้น หลักฐานที่ทำให้เชื่อถือได้เช่นนั้นคือ การที่คุณสุวรรณมิได้มุ่งล้อเลียนเพียงเรื่องเล่นเพื่อนอย่างเดียว แต่เลือกปมด้อยของหม่อมช่ามาพูดถึงหลายประการ อาทิเช่นในเรื่องความตะกละ ซึ่งผลของความตะกละแต่ละครั้งทำให้หม่อมช่าได้รับความอับอายดังตอนหนึ่งคุณสุวรรณบรรยายไว้

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 79.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 100-101.

"แล้วสั่งให้เรียกเรือขนมัสลิน
 ทั้งห่อหมกนกคิ้วใบบัวอ่อน
 ทอดมันจันลอนไว้นักหนา
 ซื่อรับพระราชทานข่านขาลา
 ยิ่งโอรสสร้าข้าหนักไป
 ลีนหลายควบควบสิ่งถึงขนาด
 เตโชธาตุน่าทรมผลาญอาหารไม้
 .....
 ก็รวดเรียเสียบที่มาตามทาง
 ก็ซื่อขนมให้ตาเด้าเผ้าตำหนัก
 ให้ตักน้ำชำระสะล้าง
 ให้หมดสิ้นกลิ่นอายระคายคาง
 ชั่วบอพรางเสียบให้หมดช่วยปิดบัง..."¹

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายกรณีเกี่ยวกับความตะกละ ดังความอีกตอนหนึ่งกล่าวถึงความ
 อยากรินทุเรียนของหม่อมช่า แต่เนื่องจากไม่สามารถเก็บมาได้ จึงนำทุเรียนใส่ในตะบัน
 จนละเอียดจึงกิน เมื่อถูกถามก็อ้างว่าตะบันหมาก เป็นเหตุให้ถูกล้อเลียน

"อันคนแก่ตะบันหมากมากด้วยกัน
 แต่ซึ่งต. ตะบันทุเรียนหาไม่
 ผลบัวก็ตะบันชิ้นลู่ตใจ
 นำจะใคร่ศึกษาเป็นอาจารย์"²

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 80.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 83.

คุณสุวรรณไม่เพียงเน้นเรื่องนี้เท่านั้น หากยังล้อเลียนเรื่องพันปลอมที่ใช้กะลาทำ
ตลอดจนการแสดงออกด้านความรักที่มีต่อหม่อมลู่ต ลักษณะการเขียนถึงเป็นการล้อเลียนใน
เรื่องทั่วไป ไม่ได้ใจเน้นหนักเรื่อง เล่นเพื่อนเป็นพิเศษ อนึ่ง คุณสุวรรณเป็นชาววัง ย่อม
เคยชินต่อเรื่องเล่นเพื่อนว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ในสภาพแวดล้อมที่มีหญิงล้วน ท่วงทำนองการ
เขียนถึงเป็นไปในแง่ขบขันมากกว่าน่ารังเกียจ สำหรับตัวคุณสุวรรณเองยังกล่าวเป็นปริศนา
ถึงความรักของตนในกลอนเพลงยาว เรื่องพระอาการประจักษ์ของกรมหมื่นอัปสรลู่ตาเทพ
ความว่า

"พระโรคคลายแต่ว่าใจไม่ลู่ตา
เพราะรักร่วมห้องต้องตำรา
ดูประมาเหมือนจะสาวเอาดาวเดือน"
.....
"โอ้วตกร้อนเพราะภัก
ไม่ประสักษ์หน้าใจจนไหลหลง"¹

แม้คุณสุวรรณจะไม่ระบุอย่างชัดเจนว่าหลงรักผู้ใด แต่จากสภาพความเป็นอยู่ทำให้
พอสันนิษฐานได้ว่าคงเป็นผู้ใกล้ชิด อนึ่งกลอนเพลงยาวฯ นี้มีเนื้อหาคล้ายบันทึกส่วนตัว ซึ่ง
ขวัญดี รักพงษ์ แสดงความเห็นไว้

"ผู้แต่งคงไม่ได้ตั้งใจเขียนให้คนนอกอ่าน เพราะที่เคราะห์เห็นว่าได้เปิดเผยเรื่องราว
ความเป็นอยู่ของหญิงในวังอย่างไม่ปิดบัง ชื่อเสียงเรียงนามก็บังไว้อัด และมากมายหลายคน
ด้วยกัน บางตอนเขียนเปรียบเทียบและเปรียบเปรยไว้เป็นนัย จนมีตมมมากสำหรับผู้อ่าน
ภายนอก"²

1
เรื่องเดียวกัน, หน้า 176.

2
ขวัญดี รักพงษ์, "ตั้งมณเฑาะพหนึ่ง" วารสารภาษาและหนังสือ (เมษายน-กันยายน

เนื้อหาที่ปรากฏนี้มีพื้นฐานจากความเป็นจริง ในชีวิตของคุณสุวรรณี เลือ สตะเวทิน กล่าวถึงความรักของคุณสุวรรณีว่า อาจมีความรักในบุคคล 2 บุคคลคือ หลวงนายศักดิ์กับพระมหาทอง โดยให้เหตุผลว่า

"เมื่ออ่านเพลงยาวจดหมายเหตุของคุณสุวรรณี ทำให้เข้าใจว่าคุณสุวรรณีขณะเป็นสาวและพยาบาลกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพอยู่นั้น คงจะได้ผูกสัมพันธ์รักใคร่อยู่กับใครสักคนหนึ่ง อาจเป็นหลวงนายศักดิ์หรือใครก็ไม่แน่ใจ แต่คงได้ติดพันกันตอนเจ้านายประจักษ์นี่เอง"¹

แต่เมื่อพิจารณาถึงความที่คุณสุวรรณีรักพี่ว่า "อุปประมาเหมือนจะสาวเอาดาวเดือน" น่าจะประมาณได้ว่าเป็นความรักที่เป็นไปไม่ได้ ถึงกับเปรียบเปรยว่าสูงที่สุดแล้วจะลอยเอาดาวเดือน ซึ่งหากคุณสุวรรณีหลงรักผู้หนึ่งผู้ใดในสองคนนั้น อุปสรรคใดก็ไม่น่าอึ้งใหญ่เท่านั้น เมื่อกริมีได้เจาะจง โดยตรงว่าความรักนั้นหมายถึงความรักที่มีต่อหญิงหรือชาย สิ่งที่มีความเป็นไปได้ในประการที่ว่าคุณสุวรรณีอาจรักหนึ่งในสองบุคคลนั้นตั้งข้อสันนิษฐานของเลือ สตะเวทิน หรือผู้หนึ่งผู้ใดใกล้ชิดซึ่ง เป็นผู้หญิง และคุณสุวรรณีตระหนักถึงความเป็นไปได้นั้น "เพราะรักพร้อมห้องต้องตำราอุปประมาเหมือนจะสาวเอาดาวเดือน" ความรักที่เป็นปริศนานี้จึงอาจตีความได้ 2 ประการ คืออาจเป็นความรักที่มีต่อชายหรือมีต่อหญิงด้วยกัน นี้มีส่วนแสดงให้เห็นทัศนคติของคุณสุวรรณีว่าอย่างน้อย คุณสุวรรณีไม่มองเรื่องรักร่วมเพศว่าเป็นเรื่องเสื่อมเสีย หรือเป็นปัญหาต่อสังคม เพราะด้วยสิ่งแวดล้อมภายในวัง คุณสุวรรณีเองมีโอกาสรู้สึกหวั่นไหวไปกับความรักในเพศเดียวกันได้เช่นกัน ลักษณะเรื่องรักร่วมเพศที่คุณสุวรรณีนำมาล้อเลียนหม่อมข้า จึงเป็นเพราะต้องการล้อเลียนหม่อมข้าเป็นการส่วนตัว

1

เลือ สตะเวทิน, "คุณสุวรรณี-กวีหญิงผู้ริเริ่มกลอนประหลาด," วารสารภาษาและหนังสือ 17 (ธันวาคม 2518) : 24.

อนึ่ง ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของการประพันธ์โดยทั่วไปในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์นั้น คือผู้ประพันธ์ไม่มีความคิดขัดแย้งกับสังคม หรือต้องการแสดงทัศนคติต่อความเป็นไปของสังคม* แต่เป็นการประพันธ์เพื่อแสดงศิลปะอย่างแท้จริง ประกอบกับสภาพสังคมสมัยโบราณของไทยเป็นสังคมแบบจารีตประเพณี ซึ่งมีพระมหากษัตริย์และขุนนางเป็นศูนย์กลางของอำนาจ การประพันธ์ดังกล่าวจึงทำหน้าที่เป็นเพียงการแต่งออกตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มชนชั้นสูง¹ ซึ่งย่อมไม่ต้องการอ่านเรื่องรักร่วมเพศที่ยังถือว่าเป็นเรื่องน่ารังเกียจ ไม่มีความสูงส่งในเนื้อหา การปรากฏเรื่องรักร่วมเพศในวรรณกรรมช่วงนี้จึงเป็นไปในลักษณะที่ผู้ประพันธ์มิได้ตั้งใจเขียนถึง ดังนั้น จากการปรากฏเรื่องรักร่วมเพศในวรรณกรรม 2 เรื่องที่กล่าวมา อาจสรุปถึงลักษณะการที่ภรรยาเรื่องรักร่วมเพศไปใช้ในวรรณกรรมได้ 2 ประการคือ

1. เพื่อเป็นการบรรยายถึงฉากเล็ก ๆ เล่าริมโครงเรื่องใหญ่
2. เขียนถึงโดยตรงแต่ด้วยจุดมุ่งหมายส่วนตัวคือต้องการล้อเลียน

การนำเรื่องรักร่วมเพศมาใช้ในวรรณกรรมทั้ง 2 วิธีนี้สะท้อนให้เห็นถึงความมีอยู่จริงของคนกลุ่มนี้ในสังคมสมัยนั้น แต่มีข้อที่ควรสังเกตคือ ทั้งสองเรื่องแสดงให้เห็นเฉพาะรักร่วมเพศหญิงเท่านั้น ซึ่งทั้งนี้ก็คงด้วยเหตุผลที่กล่าวแล้วว่าวงวรรณกรรมยังคงเป็นกิจกรรมของชนชั้นที่มีการศึกษา คือผู้ใกล้ชิดพระมหากษัตริย์ กลุ่มคนรักร่วมเพศที่พอมองเห็นได้จึงคือพวกสาวชาววังนั่นเอง

---

* ยกเว้นงานประพันธ์บางชิ้นที่สอดแทรกความคิดเรื่องการเมืองและสังคมไว้ด้วย แต่งานเหล่านั้นนับว่าเป็นส่วนน้อย งานประพันธ์ดังกล่าวได้แก่งานของสุนทรภู่ (ดูรายละเอียดในเล่มนี้) สันทรวงค์และชยอนันต์ สุ่มทวนิช, ความคิดทางการเมืองและสังคมไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523), หน้า 295-311) งานของพระมหามานตรี (ทรัพย์) เรื่อง "เพลงยาวบัตรสนเท่ห์" (ว่าพระยยามหาเทพทองปาน) เป็นต้น.

¹ เอ็มอร์ นิรัญราช, "ทัศนะทางสังคมในนวนิยายไทยสมัยรัชกาลที่ 7" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 26.

4.2 การใช้เรื่องรักร่วมเพศในนวนิยายไทยก่อน พ.ศ. 2516

นวนิยายเป็นวรรณกรรมรูปแบบใหม่ของไทย ซึ่งกำเนิดจากการรับอิทธิพลตะวันตก ซึ่งแผ่ขยายเข้ามาแทนที่อิทธิพลของอินเดียและขอม ซึ่งมีมาแต่เดิม ในระยะแรกที่นวนิยายปรากฏนั้น เป็นการแปลจากเรื่องของต่างประเทศ เรื่องที่ถือว่าเป็นนวนิยายเรื่องแรกที่เป็นภาษาไทยและมีลักษณะตามตะวันตกคือเรื่อง ความพยายามของแม่วัน (พระยาสุรินทรราชา) โดยแปลจากเรื่อง *Vendetta* ของ Marie Corelli พิมพ์ลงในวารสาร "สักวิทยา" (พ.ศ. 2443)¹ ต่อมาสิ่งเกิดนวนิยายไทยแท้เป็นเรื่องแรก กล่าวคือมีเนื้อเรื่อง ตัวละครฉากและความคิดในเรื่องเป็นไทยทั้งหมด แต่งโดยหลวงวิลาสปริวัตร เรื่อง "ความไม่พยายาม" ซึ่งผู้ประพันธ์มีวัตถุประสงค์ให้เป็นเรื่องคู่กันกับความพยายามของแม่วัน²

แม้นวนิยายส่วนใหญ่ในขั้นต้นจะรับรูปแบบตลอดจนแนวคิดจากตะวันตก แต่เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคมเป็นสิ่งใกล้ชิดกัน เพราะทั้งผู้ประพันธ์และผู้อ่านต่างเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม³ ลักษณะนวนิยายไทยในสมัยต่อมาจึงเริ่มมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2470 จนถึงสงครามมหาเอเซียบูรพา ความนิยมนวนิยายแปลเริ่มลดน้อยลง นวนิยายที่แต่งขึ้นใหม่ เริ่มมีลักษณะเป็นตนเองมากขึ้นกว่าแต่ก่อน คือมีตัวละครเป็นไทยล้วน และใช้เหตุการณ์ที่เป็นจริงในประเทศไทยประกอบในเรื่อง⁴ นักวิจารณ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า

¹ สุพรรณิ วราทร, "วิวัฒนาการของการประพันธ์ไทยสู่ยุคนวนิยาย" ใน ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทยการพิมพ์, 2519), หน้า 54.

² บุญช่วย สัมพงษ์ เขียนเล่าในหนังสือ วิลาสปริวัตรนุสรณ์ อ้างถึงใน สื่อ สตะเวทิน "กำเนิดนวนิยายไทยเรื่องแรก" ประวัตินวนิยายไทย (กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2521), หน้า 22.

³ วิภา กงกะนันท์, "กลวิธีการประพันธ์," ใน วรรณคดีศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด 2522), หน้า 79.

⁴ สุพรรณิ วราทร, ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย, หน้า 233.

นักประพันธ์ส่วนใหญ่ในระยะนี้ เริ่มเป็นตัวของตัวเอง ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลความคิดของนักเขียนตะวันตก¹ อาจกล่าวได้ว่านวนิยายไทยค่อย ๆ เปลี่ยนรูปแบบให้มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยที่แท้จริงมากขึ้น แต่พัฒนาการส่วนใหญ่ยังเป็นไปอย่างเชื่องช้า โดยมากเป็นนวนิยายเพื่อฝัน แม้จะมีนวนิยายแสดงข้อคิดเกี่ยวกับสภาพสังคม การเมือง เหตุการณ์ต่าง ๆ ในยุคสมัย เช่น เรื่องของ ม.ล. อากาศคำดำเกิง รหัสพัฒน์ หรือกุหลาบ ลายประดิษฐ์ ปรากฏขึ้นบ้าง แต่นับว่า เป็นเพียงส่วนน้อย หลังสงครามโลกครั้งที่สองสงบ เมื่อ 2488 นอกจากจะเกิดนวนิยายสะท้อนภาพชีวิตหลังสงคราม เช่น เรื่อง เราลีฮิต-บนหลุมฝังศพวาฬขลุ่ย ของ ร. สันตทิพย์แล้ว นวนิยายอีกส่วนหนึ่งยังเป็นประเภทหนีความจริงเพื่อให้ลืมสภาพชีวิตจริงที่ไม่น่าพอใจ เช่น นวนิยายรักประเภทชายหญิงหวาน เช่น ชุดบ้านทรายทอง ของ ก. สุรางคนางค์² หลังจากนั้นจึงเกิดมีการเปลี่ยนแปลงในวงวรรณกรรม คือเกิดกลุ่มนักเขียนใหม่ที่ทำให้ความสนใจต่อสภาพของสังคม ต่อคู่เพื่อให้ได้มาซึ่งความยุติธรรมในสังคม เกิดวรรณกรรมที่เรียกว่าวรรณกรรมเพื่อชีวิต นักเขียนเด่น เช่น อิศรา อโนดกุล เลื่อนีย์ เล่าวพงษ์ ร. สันตทิพย์ อุษณา เฟื่องธรรม และนายผี ซึ่งใช้นามปากกาว่า กุลิศ อินทุศักดิ์ เป็นต้น จะเกิดการสับกุ่มครั้งใหญ่เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2495 นักเขียนหลายคนจึงถูกจับเข้าคุกด้วย³ จึงจะเห็นได้ว่าบทบาททางการเมืองมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของนวนิยายไทยเป็นอย่างมาก เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ทำการรัฐประหารทางการเมืองในวันที่ 16 กันยายน 2501 และ 30 ตุลาคม 2502 นวนิยายที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคม

¹ เฉลิมศักดิ์ ศิลพร, "นักเขียนเมื่อ 40 ปีก่อน" วรรณศิลป์ปริทัศน์, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2518), หน้า 286.

² ตริศิลป์ บุญขจร, นวนิยายไทยในรอบทศวรรษ : ข้อสังเกตบางประการ, หน้า 19.

³ สุวัฒน์ วรดิลก, "วรรณกรรมส่องร้อยปีรัตนโกสินทร์ ทางเดินจากราชสำนักสู่สามัญชน," วารสารนักเขียน 11 (พฤษภาคม 2525), : 22.

และการเมืองจำต้องหยุดชะงักลง งานเขียนที่เฟื่องฟูขึ้นมาแทนคือนวนิยายบู๊และแพ้อัน ซึ่ง
พิมพ์เป็นตอน ๆ ในนิตยสารรายสัปดาห์¹ แนวโน้มเช่นนี้เองซึ่งเปิดโอกาสให้นักเขียนสตรี
เข้ามาได้รับความนิยมน่าสนใจ เช่น หมอยันตี กฤษณา อโศกสิน ลุ้วรรณลีลา สักวา
สุภาวดี เทวกุล ฯลฯ² เมื่อกระแสความคิดทางการเมืองและสังคมถูกปิดกั้นด้วยเผด็จการ
ทางการเมืองเช่นนี้ นวนิยายไทยจึงหันกลับไปสู่เรื่อง เรืองรองยามากกว่าจะสะท้อนให้เห็นภาวะ
แท้จริงของสังคม หลังจาก พ.ศ. 2510 เป็นต้นมา วรรณกรรมยอดนิยมส่วนใหญ่ก็เกิดจาก
กลุ่มนักเขียนหญิงแทบทั้งสิ้น³ นวนิยายไทยช่วง 2501 ถึง 2516 ซึ่งวนเวียนอยู่กับนวนิยาย
พาฝันประเภทเรื่องรัก นวนิยายชีวิตครอบครัวประเภทแม่เฒ่าลูกสะใภ้ นวนิยายบู๊ และนวนิยาย
ลึกลับ ฯลฯ⁴ ในช่วงระยะเวลาที่ เกิดนวนิยายเกี่ยวกับรักร่วมเพศ 3 เรื่องคือ สัน ดารา
(2508) ของอุษณา เพลิงธรรม มนุษย์ (2513) สุภาวดี เทวกุล และ รักที่หลุดลอย (2515)
ของสัทสนี โรจนาน จะเห็นได้ว่าในระยะนี้ แม้นวนิยายส่วนใหญ่จะเป็นนวนิยายหนีความจริง แต่
มีนักเขียนบางคนพยายามมองหาความแปลกใหม่เพื่อพัฒนาเนื้อเรื่องแบบเก่า ให้จำเจอยู่

¹ วิทยากร เชียงกุล, "วรรณกรรมช่วงก่อน 14 ตุลาคม," วารสารภาษาและ
หนังสือ (เม.ย.-ก.ย. 2525) : 7.

² ลุ้วรรณลีลา วรรณลีลา, "วรรณกรรมสองร้อยปีรัตนโกสินทร์ทางเดินจากราชสำนักสู่
สำมะโนชน," หน้า 23.

³ ชัยสิทธิ์ สุ่มทวนิช, วรรณกรรมสองร้อยปีรัตนโกสินทร์ ทางเดินจากราชสำนักสู่
สำมะโนชน, วารสารนักเขียน 11 (พฤษภาคม 2525) : 24.

⁴ ตรังคศิลป์ บุญขจร, นวนิยายไทยในรอบทศวรรษ . ข้อสังเกตบางประการ,
หน้า 23.

สัน ดารา จุดเริ่มต้นของนวนิยายรักร่วมเพศ

ในช่วงที่นวนิยายไทยยังวนเวียนอยู่เพียง เรื่องความรักระหว่างชายหนุ่ม-หญิงสาว นั้น อุชณา เพลิงธรรม ได้พัฒนาเนื้อหาขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง โดยนำเรื่องรักร่วมเพศมาเขียนถึงเป็นคนแรก โดยพิมพ์ลงเป็นตอน ๆ ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือที่ได้มาตรฐานในหมู่นักอ่าน ทำให้นักวิจารณ์บางคนถึงกับกล่าวว่า สัน ดารา เปิดศักราชของนวนิยายเรื่อง เพศ และเป็นจุดเริ่มต้นให้นักเขียนผู้อื่นเขียนตาม เพราะ สัน ดารา เขียนโดยนักประพันธ์ชื่อดังและได้รับการตีพิมพ์ในนิตยสารชั้นนำที่สุดของเมืองไทยขณะนั้น¹ แม้จะมีผู้ค้านว่า ผู้เขียนสันดารา เป็นเพียงนักประชดชีวิตแบบชาวอเมริกันบางประเภทที่อ่านเพลย์บอย หรือเอฟเวกกรีนเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาถึงปัญหาจิตวิเคราะห์ทางเพศอย่างจริงจัง² และแม้ผู้ประพันธ์เองจะออกตัวในการให้สัมภาษณ์ว่า

" เรื่องของสัน ดารา เป็นการรวบรวมสิ่งละอันพันละน้อยจากความทรงจำ ซึ่งตกตะกอนอยู่ในหัวจิตหัวใจมาจากวัยเด็กเรื่อยมา จนกระทั่ง รัชราว 44 คือในตอนที่เราเริ่มลงมือเขียนเรื่องนี้ เป็นรายสัปดาห์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ซึ่งตนประจำทำงานอยู่เป็นการเก็บเล็กผสมน้อยจากความทรงจำ เอามาผสมผสานกันเข้า เพื่อให้มันสะอาดปรุงแต่งโดยอาศัยจินตนาการช่วยระบอบสิ่งนี้ให้ลุล่วงดี ล้วยร้ายไปตามแต่ใจจะเห็นงาม"³

แต่เมื่อวิเคราะห์ถึงเนื้อหาของเรื่อง อาจกล่าวได้ว่า สันดารา เป็นจุดเริ่มต้นของนวนิยายเรื่อง เพศแนวรักร่วมเพศ ที่มีพื้นฐานทางด้านจิตวิทยาพอสมควร เหตุที่อุชณาอาจจะไม่ได้ศึกษาถึงจิตวิทยาของคนรักร่วมเพศอย่างละเอียดนั้นก็เพราะแก่นเรื่องของ สันดารา มิได้อยู่ที่ปัญหาของคนรักร่วมเพศ หรือเล่นชีวิตของคนเหล่านี้โดยตรง แต่คนรักร่วมเพศเป็นเพียงตัวละครสำคัญของเรื่อง ซึ่งอุชณาได้บรรยายถึงตัวละครนั้นคือคุณแก้วอย่างสมเหตุสมผล

¹ ยอดตรง ทับทิวไม้, "จดหมายจากนักเขียน" ใน คนเขียนหนังสือ (พระนคร : มิตรนราการพิมพ์, 2513), หน้า 68.

² ลูย์ชาติ ลัวลัดคีรี, หนอนหนังสือ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คัมภีร์, 2519), หน้า 113.

³ อุชณา เพลิงธรรม (นามปากกาของประมุข อุณหรูป) "เล่าถึงแรงบันดาลใจและประวัติงานเขียนหนังสือ" ใน ประวัตินักเขียนไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การค้าสำเนา, 2523), หน้า 280-281.

ทั้งในแง่ล่าเหตุที่ทำให้เป็นเลสเบียน ตลอดจนพฤติกรรมและความรู้สึก โดยพื้นฐานชีวิตของคุณแก้วตั้งแต่เล็กให้เหินว่ามีนิสัยรักแรง เกสยดแรงถูกพะเน้าพะนอจากบิดาจนกลายเป็นคนเยื่อหุ้ม เจ้าอารมณ์ ความเป็นคนเจ้าอารมณ์นั้น ส่วนหนึ่งเป็นมรดกที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากคุณหลวงบิดา โดยเฉพาะอารมณ์รุนแรงในเรื่องเพศ อุณหภูมิบรรยายถึงสิ่งแวดล้อมของคุณแก้วว่าเติบโตขึ้นมาท่ามกลางเรื่องโลกีย์ การพบเห็นสิ่งเหล่านี้เป็นประจำ และการมีพี่เลี้ยงเป็นคนเจ้าชู้ สิ่งเป็นส่วนผลักดันให้คุณแก้วเรียนรู้เรื่องเพศเร็วเกินวัย การเริ่มต้นความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิงคือพี่เลี้ยงทำให้คุณแก้วมีแนวโน้มที่จะเป็นคนรักร่วมเพศ ดังตอนหนึ่ง อุณหภูมิกล่าวไว้ว่า

"แต่ถึงอย่างไร คุณก็ต้องไม่ลืมว่า เธอมีพื้นเพในทางนี้กับสายล่อภัยเป็นลาดเลาให้คาคคะเนได้อยู่เหมือนกัน"¹

นอกจากแรงจูงใจ อุณหภูมิบรรยายพฤติกรรมรักร่วมเพศของคุณแก้วกับคุณหญิงเสียงอย่างละเอียด ตลอดจนสรุปถึงบ้านปลายชีวิตให้เห็นว่าท้ายสุดคุณแก้วก็ประพฤติตนเป็นคนรักร่วมเพศโดยเปิดเผย

"ในระหว่างที่ยิ่ง เต็มอ ยิ่งชชคุณแก้วยิ่งมีอาการจำแลง ไปข้างผู้ชายหนัก เข้าทุกที จนท้ายที่สุดก็ถึงแก่ตัดผมทรงพระ เอกละครแม่ขุนนาค และชอบสวมเสื้อดอกกลม นุ่งกางเกงแพรอยู่เป็นอาลิส"²

"นับแต่บัดนั้นเอง เป็นต้นมา คุณแก้วก็ตั้งว่าจะลงใจทำตัว เป็นคู่แข่งกับผมในการระงัดทำเล่นห้กับผู้หญิงในบ้าน ทั้งรุ่นเก่า รุ่นใหม่ เลือกล้นนมแต่โดยเดียว อย่างผมได้ถึงกาลต้องมามีคู่แข่ง เป็นกะ เทยเข้าให้แล้ว"³

¹ อุณหภูมิ เพลงธรรม, สันดาร (พระนคร : สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น, 2508), หน้า 395.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 422.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 423.

เนื่องจากฉันเป็นผู้เล่าเรื่องราวทั้งหมด ผู้อ่านจึงทราบถึงรายละเอียดของตัวละคร ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดผ่านฉัน ลักษณะดังนี้ ทำให้รายละเอียดของคุณแก้วหนักไปด้านพฤติกรรม มากกว่าด้านจิตใจ เพราะการกระทำของคุณแก้วเป็นสิ่งที่ฉันสามารถมองเห็นได้ ขณะที่ความรู้สึกในใจ เป็นสิ่งที่ฉันต้องคาดคะเนผ่านคำสนทนาของตัวละครอื่น ดังความรู้สึกเกลียดชังผู้ขายของคุณแก้ว หมอตำแยผู้ทำคลอดให้คุณแก้ว เล่าว่า

"แต่พอเด็กออกมาได้แล้วเท่านั้นแหละ แก้ก็หลุดปากออกมาว่า...ขอประทานโทษ บ้าเถอะ แก้วว่า "เอิ๊กอัปรี๊ย ล่มหน้าหน้าแม่มั่น อยากรู้อยากเล่นกะผู้ขาย""¹

ทัศนคติที่มีต่อเรื่องรักร่วมเพศ ก็เป็นทัศนคติของฉันเพียงผู้เดียว เพราะฉันไม่เอ่ยถึงความรู้สึกของคนรอบข้างว่ารังเกียจพฤติกรรมเล่นเพื่อนของคุณแก้ว ทุกคนยอมรับ โดยเฉพาะพวกบริวารลาว เมื่อคุณแก้วเรียกมาเป็นคู่นอน ก็ช่วยอมด้วยกัวโนอินและเพราะคุณแก้วจ่ายเงินให้อย่างงตงาม

ทัศนคติของฉันคือมอง เห็นว่าการประพฤดิเช่นนี้ เป็น เรื่องผิดปกติ

"ผู้หญิงสองคนต่าง รวยกันขนาดแม่กับลูกก้าสั้ง เกี่ยวพันกระสันลว่าทกันอยู่อย่างอุลามก อุดริผิดเพค เสียจนนำฟ้าผ่า"²

"ตามความรู้สึกร้ายของम्म เธอไม่ใช่ผู้หญิงอย่างเดี่ยวเสียแล้ว เธอเป็นกะเทย" กะเทยซึ่งเป็นคนล่องเพคได้อย่างละเท่า ๆ กัน และยิ่งปีก็จะยิ่งเป็นข้างผู้ขายแก่กล้าขึ้นทุกที จนในที่สุด ผู้ขายก็แทบจะสับถกกันเตะได้โดยไม่ค่อยจะอายใจเท่าไรนัก"³

ตัวละครที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศอีกคนคือ คุณบุญเสื่อง ซึ่งเป็นโบเชกซ์ช่วล คือสามารถมีความสัมพันธ์ได้ทั้งกับชายและหญิง แต่อนเฮียงไปทางปกติ การประพฤดิรักร่วมเพคเป็นไป เพราะสถานการณบังคับ ซึ่งสุดท้ายคุณบุญเสื่องก็เลิกพฤติกรรมนั้น

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 367.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 392

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 395.

การนำเรื่องรักร่วมเพศมาไว้ในนวนิยายของอุษณา เป็นลักษณะที่ต้องการให้ความ
 บั่นทึงแก่ผู้อ่านมากกว่าจะเล่นข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อผู้อ่านโดยตรง นอกจากสั้นแล้ว
 ไม่มีตัวละครใดออกมา เป็นกระบอกเสียงให้สังคมว่ามีความคิดต่อเลสเบี้ยนอย่างไร แต่ใน
 รูปบั่นทึงที่อุษณาเล่นเรื่องนี้ แม้จะโดยศึกษาถึงจิตวิทยาหรือไม่ก็ตาม งานที่ปรากฏออกมามีความ
 เป็นไปได้ (Possibility) ซึ่งทำให้เรื่องมีลักษณะสมจริง อุษณาให้รายละเอียดแก่ความ
 เป็นคนรักร่วมเพศของคุณแก้ว ทั้งในด้านแรงจูงใจ การกระทำ ตลอดจนบั่นปลายของชีวิตที่
 จบลงด้วยการเป็นเลสเบี้ยนเต็มตัว ซึ่งในทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาก็กล่าวว่าคนรักร่วมเพศนั้น
 ยากที่จะบังคับตนให้หันมาปฏิบัติกรรมปกติได้ อุษณาอธิบายถึงพวกรักร่วมเพศว่า

"เธอ (คุณบุญเลื่อง) เพียงแต่เป็นคนไบเซกซ์ ซึ่งสามารถร่วมรสได้กับคนทั้งสอง
 เพศ และไม่ได้กลายเป็นคนโฮโมเซกซ์ ซึ่งพึงใจร่วมแต่เพศเดียวกันอย่างคุณแก้ว"¹

ดังนั้น แม้อุษณาจะกล่าวว่า สั้น ดารา เป็นเพียงเรื่องที่เกิดขึ้นจากการละเมิดตัวของ
 ความทรงจำ หากในตอนต้นของเรื่อง อุษณาเขียนพาดพิงถึงจิตวิทยา จิตวิเคราะห์หลายครั้ง
 อีกทั้งข้อมูลที่ให้ก็ถูกต้อง เหล่านี้พอจะเป็นข้อบ่งชี้ว่าผู้ประพันธ์มีความสนใจต่อศาสตร์นี้ อันส่งผล
 ให้เรื่องไม่มีลักษณะเกินจริงหรือขาดเหตุผล แต่มีความเป็นไปได้ และสอดคล้องกับทฤษฎีทาง
 ด้านจิตวิทยา การนำเรื่องรักร่วมเพศมาไว้ในการเขียนของอุษณา จึงไม่เป็นเพียงการก้าว
 ไปสู่เนื้อหาแนวใหม่เท่านั้น แต่ยังเป็นกรรขยทางไปสู่นวนิยายแนวจิตวิทยาอีกทางหนึ่งด้วย
 แม้รูปแบบของการเล่นจะค่อนข้างไปทางให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านมากกว่าให้สาระทางวิชาการก็ตาม

มณุษย์ (2513) ลู่แก้ว เทวกุล

ลู่แก้วเล่นอตัวละครรักร่วมเพศชายในเรื่องมณุษย์ และแสดงให้เห็นทัศนคติของ
 ผู้คนในสังคมที่มีต่อคนกลุ่มนี้ชัดเจนกว่าเรื่อง สั้น ดารา ที่ทัศนคติส่วนใหญ่คือรังเกียจและดูถูกว่า

1

เรื่องเดียวกัน, หน้า 412

เป็นเรื่องวิปริต ดังที่มีตัวละครมากมายกล่าววิจารณ์จิตร ซึ่งเป็นโอมิเซกซ์อย่างเสีย ๆ หาย ๆ สรรพนามที่อ้างถึงมีทั้ง "พวกครึ่งท่อน" "กะเทย" "กะเทียม" แต่ละชื่อล้วนให้ความรู้สึกในด้านลบ การบรรยายบุคลิกของจิตร ทั้งในด้านเวลา กริยาและการแต่งกายก็เป็นไปในแง่ที่ทำให้ผู้อ่านมองภาพจิตรว่าน่าหมั่นไส้มากกว่าน่ารัก

จิตร เป็นเพียงตัวประกอบของเรื่องที่ถูกกล่าวถึงความสำคัญแก่รายละเอียดของการเป็นรักร่วมเพศของจิตรพอสมควร โดยกล่าวเน้นถึงการถูกอบรมเลี้ยงดูอย่างเด็กหญิงมาแต่เล็ก ทำให้จิตรสับสนบทบาทที่แท้จริงของตน พอใจจะประพฤตินั้นหญิงต่อไป บทบาทของจิตรที่มีต่อเรื่องนั้นสำคัญแต่ในเพียงตอนต้น แต่ในตอนท้ายกล่าวไว้ละเอียดจิตร โดยเน้นความสำคัญไปทางพระเอก นางเอก ซึ่งเป็นชายจริงหญิงแท้ การใช้ตัวละครรักร่วมเพศในเรื่องนี้จึงเป็นเพียงการเติม "รส" แปลกใหม่ให้กับเนื้อเรื่อง โดยที่สาระสำคัญของเรื่องยังคงเป็นเรื่องของความรักระหว่างหนุ่มสาว

อย่างไรก็ดี คำวิจารณ์ของตัวละครที่มีต่อจิตร มีส่วนสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับของสังคมที่มีต่อคนกลุ่มนี้ว่ามีน้อยมาก ส่วนใหญ่เห็นเป็นเรื่องผิดปกติ ผู้กล่าวแสดงความเห็นนี้ผ่านตัวละครหลากหลาย ดังตัวอย่าง

"ถึงจิตตินจะเป็นบุรุษที่กระทำตนเรียบร้อยอยู่ในกรอบของขนบธรรมเนียมแบบเก่า มิติคนองโลกโงงอย่างบุรุษส่วนมากในสมัยนี้ แต่จะเข้าใจว่าจิตตินจะไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับความเป็นไปของโลกสมัยนี้เสียทีเดียวก็หาใช่ สำหรับผู้ชายที่ทำตัวกึ่งผู้หญิงและเหมือนผู้หญิง ทั้งสองประเภทนี้ จิตตินก็พอจะรู้ว่าบางคนนั้นมีความประพฤติผิดเพศอย่างไร เขาเองยังเคยฝึกเล่นเพศบุรุษบางคนที่ชอบผู้ชายผิดเพศผู้นี้ ดังนั้น เมื่อจิตรมาแสดงกับเขาราวกับว่าเขาก็เป็นคนหนึ่ง ในจำนวนบุรุษวิถถารเหล่านั้นด้วยเช่นนี้ จิตตินก็ทั้งโกรธ ทั้งอาย"¹

1

สู่ภาวี เทวกุล, มนุษย์ (พระนคร : สำนักพิมพ์โชคชัยเทเวศร์, 2513),
หน้า 622.

นี่คือความรู้สึกของคนมีการศึกษาในชั้นสูง เช่นจิตติน ซึ่งไม่แตกต่างไปจากความรู้สึกของคนในระดับต่ำกว่า เช่นยายพุ่ม คนครัว

"ไอ้โลกมันก็มีแต่ไอ้เรื่องพรรค์อย่างนี้แหละ สำหรับผู้หญิงกับผู้ชายมันก็ไม่แปลกอะไร แต่ถ้าเผื่อว่าผู้ชายเกิดไปผิดอะไร กับผู้ชายด้วยกันนั้นนะซี มันแปลกพิลึกกะแก่อย" ¹

นี่คือความคิดของคนเกลียดที่เห็นพฤติกรรมโดยตลอด สำหรับคนภายนอกเช่นคุณแฉ ล่าวสังคม ความคิดที่มีต่อจิตรคือ

"ดูเด็กคนนั้นซีคะ แกเป็นกะเทย แยกเคยเห็นแกแต่งเนื้อแต่งตัวน่าคั่นน่าชนไล่เลี่ยยังจ้ลวดลายวิจิตรพิศดารยิ่งกว่าผู้หญิงเสียอีก" ²

สู่ภาว้เรียกพฤติกรรมของรักร่วมเพศชายว่า "กะเทย" ทั้งยังให้รายละเอียดว่า "พวกกะเทยนี่คือพวกผู้ชายที่ชอบแต่งตัวเป็นผู้หญิง ความคิดความอ่านก็เหมือนผู้หญิง แล้วถ้าไม่จำเป็นก็ไม่พยายามจะแต่งตัวแบบผู้ชาย แต่พวกกะเทยมีอาการน้อยกว่า นั่นคือยังยอมรับรู้ในความเป็นผู้ชายของตัวเองอยู่ แต่เขาก็ยังอยากจะทำอะไร ๆ อย่างผู้หญิงอยู่บ้างเหมือนกัน" ³

กะเทยในทางทฤษฎีจิตวิทยานั้นไม่ใช่สิ่งที่สู่ภาว้อธิบาย ลักษณะที่สู่ภาว้กล่าวถึงว่าเป็นกะเทยคือพวกแปลงเพศ (Transsexuality) และกะเทยนั้นก็คือรักร่วมเพศชาย (Male Homosexual) ที่เรียกว่าเกย์ในปัจจุบัน (2525) แต่เพราะสังคมสมัยนั้นนิยมเรียกผู้ที่นิยมคนเพศเดียวกันว่า "กะเทย" สู่ภาว้จึงใช้คำว่ากะเทยเมื่อพูดถึงจิตร และให้คำจำกัดความของกะเทยตามความหมายที่คนในสังคมคิดว่าเป็นเช่นนั้น การนำเรื่องรักร่วมเพศมาใช้ในนวนิยายเรื่องนี้ไม่มีลักษณะแนวจิตวิทยาหรือเพิ่มความลุ่มลึกลงให้แก่นวนิยายแต่อย่างใด เป็นแต่เพียงการสะท้อนให้เห็นว่าคนกลุ่มนี้เริ่มเปิดเผยตนและมีบทบาทในสังคม

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 336.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 393.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 137.

มากขึ้น เป็นที่น่าลุ่มลึกตา จนนักเขียนนำมาใช้ในการสร้างตัวละคร เพื่อให้มีลักษณะใหม่
ต่างไปจากแบบเดิม

การที่ผู้กล่าวไม่กล่าวถึงจิตวิธานในตอนจบของเรื่อง เพียงกึ่งทำให้ผู้อ่านคิดว่า
จิตวิธานลึกลับ ตลอดจนไม่ให้ข้อมูลเพียงพอต่อการปรากฏตัวหรือหายตัวของจิตวิธานในเหตุการณ์
ต่าง ๆ แต่เน้นความสำคัญให้จิตวิธานและปฏิมา พระเอกและนางเอกของเรื่องเป็นอีกส่วน
หนึ่งที่ย้ำให้เห็นถึงเจตนาของการนำตัวละครรักร่วมเพศมาใช้ว่า ผู้ประพันธ์นำความเป็นจริง
ส่วนหนึ่งของสังคมมาเพิ่มความใหม่ให้แก่ตัวละคร โดยไม่มีจุดประสงค์ที่จะแสดงความรู้สึกซึ่ง
ใด ๆ เพียงแต่ระคายเคืองทางสังคมอย่างผิวเผินว่า เรื่องนี้ ยังถือว่าเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจ
สำหรับคนทั่วไป

รักที่หลุดลอย ของสักขณ์ โรจนนา

เรื่องนี้ไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของคนรักร่วมเพศโดยตรง เป็นเพียงลักษณะ
ใกล้เคียง คือปริyakมลมีพฤติกรรมดั่งเช่นเลสเบี้ยนในสายตาของคนทั่วไป แต่โดยเนื้อแท้
การกระทำนั้นเป็นเพียงอารมณ์หนึ่งของคนรุ่นสาวที่มักติดคนใกล้ชิด รู้สึกเป็นเจ้าของและ
หวงแหน ลุดท้ายเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นที่ทำให้สูญเสียความรู้สึกนั้น ก็หันไปประพฤติดังคน
ปกติ คือมีความรักต่อต่างเพศ ปริyakมลไม่ใช่เลสเบี้ยน เพราะถ้าเป็นดังนั้น เมื่อหมดรัก
ต่อครูเล่าวพรรณ ย่อมแสวงหารักใหม่จากผู้หญิงอื่น การทุ่มเททุกอย่างให้แก่ครูทั้งด้าน
จิตใจและวัตถุ สิ่งเป็นความรู้สึกของจิตใจที่ยังไม่พัฒนาเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ การประพฤติดังนั้น
ทำให้ทุกคนมองเห็นปริyakมลเป็นคนผิดปกติ และเข้าใจผิดว่าเป็นพวกรักร่วมเพศ ลักษณะการ
เช่นนี้นับว่าเป็นกลวิธีในการดำเนินเรื่องอย่างหนึ่งของผู้ประพันธ์ แม้สักขณ์จะเน้นความลุ่มหลง
ที่ปริyakมลมีต่อครูอย่างมากมาในตอนต้นเรื่อง แต่เมื่อใกล้จบก็กลายเป็นผ่านความ
รู้สึกของระเด่นที่มองปริyakมลว่า

"เขาพอประมาณนิสัยของปรียากมลได้ว่า หล่อนมีความเป็นเด็กอยู่ตลอดเวลา เล้าแก่งแล่นงอน หล่อน "ติด" ครูล่าวพระธรรณเจกเช่นทากรกติดพีเลี้ยง"¹ และผ่านตัวปรียากมลที่สุดท้ายจึงค้นพบตนเองว่าที่รักครู เพราะครูเอาอกเอาใจ ลักษณะให้เหตุผลอย่างละเอียดละออว่า

"ครูเล้าวพระธรรณรักและเอาอกเอาใจหล่อน ครูไม่เคยชดใจหล่อนเลย หล่อนจึงรักและหลงครูอย่างที่ไม่เคยรักและหลงใครมาก่อน ครูเหมือนดวงมณีที่มีค่าสำหรับหล่อน เป็นบุคคลที่ฟังแก้การหวงแหน ครูอ่อนหวาน นุ่มนวล สัมผัสของครูยังความอบอุ่น เหมือนพีเลี้ยงหรือนางงามที่ไกลฮิตทากร หล่อนทุ่มเทกำลังใจ กำลังศรัทธาเพื่อครูคนเดียว และคิดว่าหล่อนจะไม่มีวันบั่นใจไปรักใคร่ได้อีก"²

ครูเล้าวพระธรรณเองก็มีใจคนรักร่วมเพศ แต่ที่เอาใจปรียากมลก็เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ครูผ่านการแต่งงานมาแล้วและคิดว่าความสัมพันธ์ต่างเพศคือความถูกต้องทางธรรมชาติ

"เล้าวพระธรรณจะมีความคู่กับปรียากมลได้อย่างไร ในเมื่อหล่อนเคยผ่านความคู่ที่เป็นของ "จริง" มาแล้วกับผู้ชาย ซึ่งมีจำนวนมากกว่าหนึ่งคนแล้วเรื่องอะไร... หล่อนจะมาแสวงหาความคู่ขอมปลอมมาจากผู้หญิงด้วยกันเล่า ทำที่หล่อนทน "ทำ" ไปนั้นเพราะหล่อนตระหนักดีว่า ปรียากมลคนเดียวจะเป็นที่ "พึงพิง" ให้แก่หล่อนเมื่อถึงคราวหล่อนต้องการต่างหาก"³

เรื่องรักที่หลุดลอยสิ่งไม่ใช่เรื่องรักร่วมเพศอย่างแท้จริง แต่ผู้ประพันธ์นำลักษณะรักร่วมเพศมาใช้เป็นเครื่องมือในการผูกเรื่องให้หน้าสนใจ เวลาเดียวกันเรื่องนี้ช่วยสะท้อนความคิดของคนในสังคมว่ายังถือว่าเรื่องนี้เป็นสิ่งน่ารังเกียจ เป็นโรครจิต และเรียกว่าเป็นสกเพศ

¹ สักขณ์ โรจนา, รักที่หลุดลอย (พระนคร : สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น, 2515), หน้า 298.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 397.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 171.

สรุปได้ถึงการนำเรื่องรักร่วมเพศมาใช้ในช่วงนี้ว่ายังเป็นการเล่นอภายของคนรักร่วมเพศอย่างฉาบฉวยไม่ลึกซึ้ง ตัวละครที่ปรากฏแม้จะเป็นตัวละครสำคัญ แต่พฤติกรรมรักร่วมเพศก็มีใช้แก่นเรื่อง หากเป็นเพียงองค์ประกอบที่ชกโยเหตุการ์ณต่าง ๆ ให้เกี่ยวเนื่องกัน ลักษณะการเล่นอภายให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านมากกว่าต้องการตีแผ่ถึงปัญหาอย่างจริงจัง หรือมุ่งสะท้อนสภาพแท้จริงของคนกลุ่มนี้โดยตรง ที่คนคิดของคนส่วนใหญ่ที่มีต่อคนรักร่วมเพศที่มักประพันธ์ทั้งสามสะท้อนให้เห็นคือสังคมยังไม่เปิดโอกาสให้คนรักร่วมเพศเท่าที่ควร คำที่ใช้เรียกคนกลุ่มนี้ไม่ว่าหญิงหรือชายคือกะเทย ลักษณะตัวละครที่เป็นกะเทยก็มองเห็นได้อย่างชัดเจน บ่งชี้ถึงคนรักร่วมเพศที่เปิดเผยตนในสมัยนั้นว่า ถ้าเป็นชาย ก็จะมีลักษณะค่อนข้างมาจากหญิงอย่างเห็นได้ชัด และถ้าเป็นหญิงจะประพฤติกรรมตั้งชายเป็นที่สังเกตได้

อย่างไรก็ดี แม้การเล่นเรื่องรักร่วมเพศในช่วงนี้จะเป็นไปอย่างฉาบฉวย แต่อาจนับได้ว่าเป็นการเปิดทางไปสู่นวนิยายแนวใหม่ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากนวนิยายทั้งสามเรื่องมิได้มุ่งเล่นอภายของคนรักร่วมเพศ ผู้ประพันธ์จึงมิได้ศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียดในด้านจิตวิทยาของคนเหล่านั้น ถ้าตัวละครที่ปรากฏไม่มีลักษณะเกินจริงหรือขาดเหตุผลก็เป็นเพราะนักประพันธ์มุ่งแสดงลักษณะของตัวละครนั้นตามที่เห็นจริง ดังนั้น แม้จะไม่สามารถสรุปได้ว่านวนิยายเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นของนวนิยายแนวจิตวิทยา แต่อาจกล่าวได้ว่าทั้งสามเรื่องได้สร้างความใหม่ให้แก่วงการนวนิยายไทยอย่างไม่เคยมีใครทำมาก่อน โดยการสร้างตัวละครสำคัญหรือตัวประกอบที่มีความสำคัญต่อเนื้อเรื่องพอสมควรให้เป็นคนรักร่วมเพศ หรือที่รู้จักกันว่ากะเทย จากจุดเริ่มต้นนี้เองที่นักประพันธ์สมัยต่อมาได้หันมาให้ความสนใจกับคนรักร่วมเพศ จนเกิดเป็นนวนิยายแนวใหม่คือแนวจิตวิทยา อันนับว่าเป็นพัฒนาการอีกระดับหนึ่งของนวนิยายไทย ทำให้ลักษณะของนวนิยายมีความสมจริงมากกว่าสมัยอดีต อาจมีข้อแย้งว่านวนิยายเป็นเพียงเรื่องสมมติ สำหรับอ่านเล่น ไม่ต้องการความสมจริงมากมาย แต่ไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า การแต่งนวนิยายอย่างมีเหตุผล ให้อย่างถูกต้องนั้นเพิ่มคุณค่าให้แก่นวนิยายเรื่องนั้นอย่าง

เอนกอนันต์ นวนิยาย เรื่องรักร่วมเพศในสมัยต่อมาที่นักประพันธ์บางคนให้ความสนใจอย่างจริงจังต่อคนรักร่วมเพศโดยพยายามศึกษาหาข้อมูลมา เสนอให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด จึงนับว่าเป็นพัฒนาการใหม่ที่สำคัญต่อวงการนวนิยายไทย

4.3 การใช้เรื่องรักร่วมเพศในนวนิยายไทย พ.ศ. 2516-2525

เหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 นอกจากจะเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางด้านการเมืองแล้ว ยังส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อวงวรรณกรรมด้วย วงการหนังสือเริ่มมีการเคลื่อนไหวจากสภาพเดิมที่เป็นอยู่ โดยหันมาให้ความสนใจแก่วรรณกรรมการเมืองที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดสังคมนิยม และคอมมิวนิสต์มากยิ่งขึ้น มีหนังสือเกี่ยวกับการเมืองออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งนักวิจารณ์ต่างก็ตื่นตัวในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของนวนิยาย เกิดบทวิจารณ์มากมายโจมตีนวนิยายที่เรียกว่า "น้ำเน่า" ดังที่หัตถ์ แลงนามที่ได้แสดงลักษณะสำคัญ 5 ประการของวรรณกรรมน้ำเน่า¹ บทวิจารณ์เหล่านี้เองได้ส่งผลถึงนักประพันธ์ในแง่ทำให้นักประพันธ์ระมัดระวังมากขึ้นในการเลือกสรรเนื้อหาที่จะเล่นผู้อ่าน เกิดความคิดที่จะปรับปรุงงานเขียนให้สอดคล้องกับความเป็นไปของสังคม เมื่อเป็นดังนี้การตื่นตัวของวรรณกรรมเพื่อชีวิตและบทวิจารณ์ของนักวิจารณ์ที่ไม่พอใจกับเรื่องเพ้อฝันของนวนิยายไทย จึงน่าจะเป็นมูลเหตุที่ทำให้นักเขียนสตรีผู้ไม่ถนัดในการเขียนเรื่องการเมือง หันมาพัฒนาเนื้อหาที่เขียนโดยให้รายละเอียดทางสังคมเพื่อเพิ่มน้ำหนักให้แก่เนื้อเรื่องยิ่งขึ้นแทนที่จะเพียงเขียนถึงความรักของหนุ่มสาว ดังที่กฤษณา อโศกสินให้สัมภาษณ์ว่า

"ถ้าจะพูดไป ดิฉันก็ขอบคุณเหตุการณ์ 14 ตุลา เพราะรู้สึกที่เราจะได้สัมผัสความจริง งานระยะแรกของดิฉันเป็นงานที่เอาสนุกอย่างเดียว ไม่มีสาระอะไร...หลัง

¹ หัตถ์ แลงนาม (นามปากกา), คลื่นลูกเดิม (กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองศิลปการพิมพ์, 2524), หน้า 111.

14 ตุลา มีส่วนช่วยในแง่ทำให้รู้สึกที่บ้านเมืองมันเปลี่ยนแปลงไป แล้วหันกลับมาองงาน
งานของเราต้องดีขึ้น ในด้านใดด้านหนึ่ง อาจเป็นด้านความคิด ด้านปัญญา คือเนื้อหาระหว่าง
บรรทัดจะต้องแน่นขึ้น... ตีเส้นเขียนถึงชีวิตครอบครัวของคนก็จริง แต่ก็ต้องแทรกปัญหาทาง
สังคมเข้าไปด้วย... เขียนเรื่องการเมืองนี้ ไม่ค่อยถนัดค่ะ ถ้าแทรกนิด ๆ หน่อย ๆ ละก็ได้
ถ้าจะเขียนการเมืองเป็นแกนเรื่องนี้แหลม รู้สึกยากมากค่ะ"¹

ปัจจัยอีกประการหนึ่งซึ่งน่าจะเป็นเหตุให้นักเขียนพยายามปรับปรุงผลงานของตน
คือการให้รางวัลงานเขียนดีเด่นขององค์การต่าง ๆ เช่นการให้รางวัล ส.ป.อ ขององค์การ
สนธิสัญญา² เอเชียตะวันออกเฉียงใต้² และการจัดประกวดวรรณกรรมในปีหนังสือสากล
ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย³ เป็นต้น

ด้วยแรงผลักดันหลายประการดังกล่าว นักเขียนหลายคนจึงหันมาพัฒนางานเขียน
โดยการเสนอปัญหาชีวิตและสังคมในวงกว้างขึ้น หัวข้อหนึ่งที่ได้รับความนิยมสนใจ คือกลุ่มคนรัก
ร่วมเพศ เพราะคนกลุ่มนี้ได้เริ่มปรากฏตัวต่อสังคมเป็นจำนวนมากขึ้น จากการสำรวจหนังสือ
พิมพ์ไทยรัฐในปี พ.ศ. 2515 และต้น ๆ พ.ศ. 2516 พบว่ามีหัวข้อข่าวเกี่ยวกับคนรัก
ร่วมเพศหลายฉบับ ข่าวของคนรักร่วมเพศปรากฏเป็นระยะ นับตั้งแต่ฉบับที่ 5283 ประจำวัน
ศุกร์ที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2515 กล่าวถึงแพทย์ไทยพบความสำเร็จในการผ่าตัดเปลี่ยนเพศ

¹ นิตยสารกฤษณา อโศกสิน, โลกหนังสือ 1 (มีนาคม 2521) : 64-69.

² เริ่มในปี พ.ศ. 2511 นวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลคือ พ.ศ. 2511 เรื่อง เรื่องมนุษย์
ของกฤษณา อโศกสิน, 2512 จดหมายจากเมืองไทยของ โบตัน, 2513 เขาชื่อกานต์ของ
สุวรรณี สุคนธา, 2514-ไม่มีนวนิยายได้รับรางวัล, 2515 ตะวันตกดิน กฤษณา อโศกสิน

³ เริ่มในปี พ.ศ. 2515 นวนิยายที่ได้รับรางวัลคือ วงเวียนชีวิตของ สีฟ้า, ด้วยปีกของรัก
ของสุวรรณี สุคนธา.

หญิงให้เป็นเพศชายสำเร็จเป็นรายแรก ข่าวดังกล่าวถึงจนถึงขั้นทำร้ายร่างกาย¹ จนถึงการให้รายละเอียดของการประกวดกะเทยในงานแสดงสินค้านานาชาติที่ลุ่มลึกกว่ามีจำนวนคนสมัครประกวดมากกว่าหญิงแท้ที่มีประกวดนางสาวสยาม² ถึงแก่เรียกว่า เป็นยุคสาวเทียม

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การเริ่มต้นของนวนิยายประเภทนี้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีมีส่วนช่วยสะท้อนให้เห็นความแพร่หลายของกลุ่มคนรักร่วมเพศในวงกว้างขึ้น ไม่เพียงจะพบจากข่าวประจำวัน ซึ่งปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันเท่านั้น แต่สามารถพบได้ในนิตยสารประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะมีคอลัมน์ใดคอลัมน์หนึ่ง เขียนพาดพิงถึง อีกทั้งในโทรทัศน์ก็ปรากฏละครที่มีตัวละครเป็นคนรักร่วมเพศ การเติบโตของนวนิยายแนวรักร่วมเพศส่วนหนึ่งจึงเป็นการเติบโตตามความแพร่หลายของคนกลุ่มนี้ในสังคม โดยสังคมส่งอิทธิพลถึงผู้ประพันธ์และผู้ประพันธ์ถ่ายทอดสภาพสังคมนั้นออกมาสู่ผู้อ่านทั้งในลักษณะตั้งใจและไม่ตั้งใจ

แม้นวนิยายแนวรักร่วมเพศจะอยู่ในระยะเริ่มต้น แต่ก็เป็นที่แพร่หลาย ทั้งในลักษณะเรื่องสั้น เรื่องสั้นขนาดยาว และในนวนิยายเรื่องยาว สาเหตุที่ทำให้เป็นที่แพร่หลาย

1	ข่าวในฉบับ	5371	วันจันทร์ที่	25	กันยายน	2515
	ข่าวในฉบับ	5468	วันอังคารที่	2	มกราคม	2516
	ข่าวในฉบับ	5593	วันอังคารที่	8	พฤษภาคม	2516
	ข่าวในฉบับ	5608	วันพุธที่	23	พฤษภาคม	2516
	ข่าวในฉบับ	5721	วันศุกร์ที่	14	กันยายน	2516
	ข่าวในฉบับ	5604	วันเสาร์ที่	19	พฤษภาคม	2516

2
ข่าวการประกวดกะเทยปรากฏในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับที่ 5459 ประจำวันศุกร์ที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2515.

สันนิษฐานได้จากกล่าวเหตุ 2 ประการคือ ประการแรกนวนิยายแนวนี้เป็นสิ่งแปลกใหม่ ต่างไปจากนวนิยายแนวรัก ต่อสู้ ฆาตกรรม ชีวิตโศก และนวนิยายแนวอุดมคติ กล่าวเหตุประการที่สอง น่าจะเป็นเพราะนวนิยายนี้ได้สนองความต้องการของผู้อ่านในแง่เปิดเผยโลกส่วนตัวของคนเหล่านี้ให้ปรากฏ แม้จะอย่างถูกต้องบ้าง ผิดพลาดบ้าง แต่ล้วนเป็นเรื่องที่ผู้อ่านสนใจด้วยเหตุนี้ สำนักพิมพ์ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความเคลื่อนไหวของนวนิยายไทย สิงอินดิพิมพ์จำหน่ายเหล่านี้ ล้วนส่งผลให้เกิดความแพร่หลาย อันนับว่าเป็นการเปิดทางการเขียนแนวใหม่ต่างไปจากแนวเดิมที่มีอยู่

จากการสำรวจนวนิยายไทยช่วง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2525 พบว่า มีนวนิยายที่นักเขียนนำเรื่องรักร่วมเพศไปใช้ในเรื่องเป็นจำนวน 15 เรื่อง และเมื่อศึกษานวนิยายดังกล่าวในด้านลักษณะการใช้ พบความแตกต่างซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประการคือ

1. การใช้เรื่องรักร่วมเพศเป็นแก่นเรื่องของนวนิยาย

ได้แก่นวนิยายที่ผู้ประพันธ์มุ่งเล่น่อชีวิตคนรักร่วมเพศโดยตรง โดยศึกษาถึงลักษณะทางจิตวิทยา ตลอดจนอุปนิสัย บุคลิก และความเป็นอยู่ของคนเหล่านั้น แล้วจึงนำมาสร้างเป็นตัวละคร วางแนวเรื่องให้ตัวละครนั้นดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงให้เห็นถึงปัญหาของตัวละครนั้น กล่าวที่ทำให้ตัวละครมีพฤติกรรมรักร่วมเพศและพฤติกรรมนั้น ก่อให้เกิดความขัดแย้งทั้งกับตนเองและบุคคลอื่นในสังคม ประเภทต่าง ๆ ของคนรักร่วมเพศ รวมทั้งปฏิกิริยาของสังคมที่มีต่อคนกลุ่มนี้

นวนิยายดังกล่าวนี้มีจำนวน 3 เรื่อง คือเรื่อง ประตูที่ปิดตาย (2519) ของกฤษณา อโศกสิน เงาพระจันทร์ (2524) ของโสภาค สุวรรณ และ ทางสายที่ลี้ลับ (2525) ของ กิรติ ช่นา

2. การใช้ลักษณะคนรักร่วมเพศสร้างเป็นตัวละคร

นวนิยายแนวอื่นที่ผู้ประพันธ์ไม่มีเจตนาเล่น่อถึงชีวิตคนรักร่วมเพศเป็นสำคัญ แต่มีตัวละครรักร่วมเพศปรากฏอยู่มีจำนวน 12 เรื่อง ซึ่งจำนวนเรื่องที่มากกว่าการนำไปใช้เป็นแก่นเรื่องอย่างเห็นได้ชัดนี้ แสดงให้เห็นถึงความนิยมของนักเขียนในการนำเรื่องรักร่วมเพศไปใช้สร้าง

เป็นตัวละคร ทั้งนี้คงเนื่องด้วยการสร้างเป็นตัวละคร ไม่ต้องการความพิถีพิถันในรายละเอียด
เกี่ยวกับคนกร่วมเพศมากเท่าการ เล่นอเป็นแก่นเรื่อง นักเขียนจึงไม่จำเป็นต้องศึกษาถึง
ทฤษฎีทางจิตวิทยาอย่างจริงจัง เพียงใช้จิตวิทยาพื้นฐานประกอบกับประสบการณ์ที่สามารถ
หาได้จากสังคม ก็สามารถนำมาใช้ประกอบการเขียนได้

นวนิยายกลุ่มนี้ประกอบด้วยเรื่องของกฤษณา อโศกสินจำนวน 3 เรื่องคือ บัลลังก์-
ไวยบัว (2516) ไม้ผลัดใบ (2518) รากแก้ว (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) และของสุวรรณี สุคนธา
3 เรื่อง คือ อุกรรัก (2516) สร้อยสวาท (2517) มายา (2522) นอกจากนี้คือ ตะวันลับฟ้า
(2516) ของโสภาค สุวรรณ เครื่องแบบสีขาว (2519) ของศรีฟ้า ลดาวัลย์ เพลงพรหม
(2522) ของ ว.วินิจฉัยกุล หัวใจที่ต้องโหยลาน (2523) ของสุภาวีย์ เทวกุล น้ำตาลไหม้
(2524) ของช่อสิดา และ สะโง่กู่ทุ่ง (2525) ของกรง ญ ศีตร

ผู้วิจัยจะนำลักษณะการใช้ทั้งล่องประการนี้มาวิเคราะห์ในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย